

CIELESNY (1198) *ai*

cielesny (1172), **cielestny** (25), **cielesni** (1); *cielestny Murm, KromRozm II* (7); *cielesny : cielestny FalZioł* (47 : 1), *BielŻyw* (3 : 8), *WróbŻółt* (1 : 3), *KromRozm III* (1 : 5); *cielesny : cielesni HistRzym* (16 : 1).

Oba e jasne (w tym w drugim 1 r. błędne znakowanie).

sg m N *cielesny* (52). ◊ *G* *cielesného* (47); -ého (9), -(e)go (38). ◊ *D* *cielesn(e)mu* (10). ◊ *A* *cielesny* (29), *cielesného* (7); -ého (1), -(e)go (6). ◊ *I* *cielesnym* (31). ◊ *L* *cielesnym* (9). ◊ *V* *cielesny* (1). ◊ *f N* *cielesnå* (53), *cielesna* (2), *cielesn(a)* (8); ~ (*attrib*) -å (43); ~ (*praed*) -å (9), -a (2); -å *KromRozm II, RejPosWstaw, SkarŻyw, CzechEp, WujNT* (3); -a *BielKron*; -å : -a *CzechRozm* (1 : 1). ◊ *G* *cielesnej* (83), *cielesny* (2), *cielesné* (1) *OpecŻyw*; -y *LibMal*; -ěj : -y *HistRzym* (2 : 1); ~ -ěj (3), -ej (1), -(e)j (79); -ěj *OrzQuin, SarnStat*; -ěj : -ej *BiałKat* (1 : 1). ◊ *D* *cielesnej* (28); -ěj (1), -(e)j (27). ◊ *A* *cielesną* (81). ◊ *I* *cielesną* (48). ◊ *L* *cielesnej* (25), *cielesnyj MurzHist* (2); -ej (1), -(e)j (24). ◊ *n N* *cielesné* (54); -é (3), -(e) (51). ◊ *G* *cielesn(e)go* (67). ◊ *D* *cielesn(e)mu* (14). ◊ *A* *cielesné* (63); -é (2) -(e) (61). ◊ *I* *cielesnym* (18). ◊ *L* *cielesnym* (22). ◊ *pl N m pers* *cielesni* (31) [*w tym*: -fni (28)]. *subst* *cielesn(e)* (44), *cielesni(e)* (1) [*HistRzym* 73 *może av*]. ◊ *G* *cielesnych* (100). ◊ *D* *cielesnym* (35), *cielesn(e)m* (3); -(e)m *ModrzBaz*; -ym : -(e)m *FalZioł* (6 : 2). ◊ *A m pers* *cielesn(e)* (11), *cielesnych* (1) *ReszList*. *subst f i n* *cielesné* (80); -é (4), -(e) (76). *m* *cielesn(e)* (20), *cielestny* (1) *KromRozm III*. ◊ *I m* *cielesnymi* (15), *cielesn(e)mi* (4) *TarDuch, RejAp, SkarŻyw, WujNT*. *f* *cielesnymi* (17), *cielesnemi* (4) *LubPs, WujJud, SarnStat, SkarKaz*; -emi (1), -(e)mi (3). *n* *cielesn(e)mi* (20), *cielesnymi* (8); -(e)mi *RejAp* (5), *RejPosWiecz*², *RejPosWiecz*³, *LatHar*; -ymi *KrowObr, GórnDworz, BiałKat, BudBib, CzechRozm, CzechEp, WujNT*; -(e)mi : -ymi *RejPos* (12 : 1). ◊ *L* *cielesnych* (45). ◊ *du I* *cielesnyma* (1) *PatKaz III* 123.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Związany z ciałem, często z odcieniem ujemnym, w przeciwieństwie do strony duchowej, utworzony z ciała; widomy, materialny; osobisty; corporalis Murm, BartBydg, Mącz, Cn; corporeus Murm, Mymer¹, BartBydg, Cn* (970) : Piotr z miłości cielesné rzekl: O mily panie niebądź to tobie. *OpecŻyw* 56v; Dáy mi wfflytki członki/ij fily cielesné/ ij duffe moié ku chwale twé święté rozciągnątz *OpecŻyw* 140, 43v, 55v, [57], 59, 73, 89v; bo wtey pannye byla czudnołzcz y czyelefna y cznotlyua *PatKaz III* 109, 102; Corporeus, Leyblich Czyeleftny Corporalis idem. *Murm* 48; *Mymer*¹ 21v; *BartBydg* 36b; Kołci tey riby łtuczone, czifciå działła, jzmazy cielesne zgładzaiå mięfa nie rułzaiącz. *FalZioł* IV 39a, [*8]; *BielŻyw* 54, 138, 140, 171; także oni niechcieli obrac pana Iezuła ktory nauczał żywotha duchownego, woleli żywot cielesny á plugawy y świerzeczy obierać *MiechGlab* 20; *BierRozm* 8; *WróbŻółt* 67/31; *RejPs* 84; Trzimać z Epicury y zynimy cielesnimy ludzmy/ Ktorzi wtim żywocie wżifłtki rołkofzy pokładaia *SeklKat* R2v, I2v; *RejKup* r7v; *HistAl* D2v, F5, L2, M7; *KromRozm I* B3v; *MurzHist* Pv, S, S2, S3, V3; iż ludźye dobrzy á bogu przyyemni/ po zmartwychwłtányu w nyebye yedząc y piyąc cyeleftnych rołkofly vżywåć będą *KromRozm II* o3v, mv, q, r4; *KromRozm III* D4v; *BielKom nlb* 6; *GliczKsiąż* G7v; A moc łprofnych bålwanow tym łławniey wychwalåły/ A iżby wyznawåły też krolå cielesnego [*carnalem regem Esth* 14/10] *LubPs* hh5v, H2 *marg*; Zå takie rány łzkodliwe/ ktore łlepotę albo chromotę/ albo iåką innå włomnołć á ołzpecenie cielesne przynołżå/

dufzły: á moc Duchá Božego włábości fię cieiefney pokázuie y kończy *SkarŻyw* 196; Snu cieiefne⁸⁰ bárzo málo vżywála *SkarŻyw* 581, 3, 20, 31, 91, 92 [2 r.] (22); Aby ták dopiero/ ná tym fundámenće fwym nowo vfutym [...] wsi/ folwárki/ páłace y infze cieiefne rofkofzy wybudowáli. *CzechEp* 232, 4, 6 *marg*, 8, 23, 32 (24); *CzechEpPOrz* **4, **4v; Moyżelz/ on lud gruby/ zwierzchowym obyczáiem rzádując/ y ceremoniámi po więtfzey częścí cieiefnymi/ w zwiátku zgody záchowywał *NiemObr* 8, 6, 8, 9, 18, 67, 116; *ReszHoz* 121; *ReszList* 148 [3 r.], 149, 159; *WerKaz* 280, 292; *ArtKanc* T13v; Bym twe ozdoby widziál nieľkończone/ Bez cieiefney zaľtony/ Iák dułze wwielbione *GrabowSet* Q; *LatHar* 117, 458, 603; y obrzezánie y zakon od Moyżelzá przyięli. (*marg*) Zydowie vfáli w vczynkách fwych zakonnych. (–) Y dla tákich cieiefnych względow/ vfáli ľámi w ľobie/ iákoby Bog y Chriftus do nich nierozdzielnie byľ przywiázány *WujNT* 517; A człowiek cieiefny [*animalis*] nie poymuie tych rzeczy ktore ľá Duchá Božego *WujNT* 1.*Cor* 2/14 [*przekład tego samego tekstu WujNT* s. 580, 582]; mamy roźność miedzy krztámi Zydowľkimi/ á náłzymi: iż one omywály plugáľtwá cieiefne: ále náłz omywa ľumnienie. *WujNT* 804; Cić ľá ktorzy fię ľámi odľaczáią/ cieiefni [*animales*]/ Duchá nie máiący. *WujNT Iudae* 19, s. 121, 217, 323, 408, 416 (48); *SarnStat* 986; *PowodPr* 22, 37; Cieiefnymi dáry niektore mieyľcá Pan BOg vczćil/ iáko Cieplice/ do ktorzy ludzie dáľko iedzđá *SkarKaz* 41b; Prawdziwe ciáło maľz/ a po wodzie w nim chodzil. Ciáło twoie y tám iest/ gdzie wľáľnoći cieiefnych nie máľz. *SkarKaz* 160b; Ludzie wćiele muľzá mieć cieiefny kośćióľ. *SkarKaz* 453b *marg*; Y przeto z tey telkności y grubości/ ľobie wedle cieiefney náтуры ľwoiey bogi widome czynil *SkarKaz* 487a, 120a [4 r.], b, 204a *marg*, 278a, 314b (21); *SkarKazSej* 658a, 659a *marg*.

W charakterystycznych połączeniach: *cielesny* (a, -e, -i) człowiek (3), dziewica (1), dziewictwo (6), Izrael, Izraelczyk, karanie (3), kaźń (4), lekarstwo (5), lud, ludzie (22), miłość (2), męstwo, moc (7), niebezpieczeństwo (7), niebezpieczność (2), obrzez(ow)anie (10), obrzezka, pobudka, pokłon (4), post (9), postępek, praca, przygoda (5), przypadek (4) rozkosz (10), rzecz. (51), siła (11), sprawa (3), śmierć (12), uczynek (13), ukłon, upadek (7), zgromadzenie (5), zło (4), Żyd (5), żywot (10).

Zwrotperyfr. »z cielesnego więzienia wyjść« = *umrzeć* (1):gdy bráćia pfalmy pokutne mowili/ z cieiefnego więzienia wyľzedł, roku Páńľkiego 1231. *SkarŻyw* 546.

Wyrażenia: »afekt cielesny« (3): Ma tedy dobry Sędzia być wolen przy odpráwowánium ľpraw wrzędowi ľwemu należácych/ od wľeláľkich áľfektow cieiefnych/ nie ma nic ľádzic z boiáźni/ z miłości/ s chćiwości *Phil* L; *WujNT* 361 [2 r.].

»cielesne błogósláwienstwo« (2): ále dufáćie themu ľmrodliwemu pomázánium oleynemu/ ktoremu dułzne y cieiefne błogóľłáwienľtwo y zbáwienie przywłáľztzáćie *KrowObr* 82v, 82v.

»bol(eść) cielesny(-a)« [*szyk* 3 : 2] (5): *RejKup* Qv; *LubPs* Y5 *marg*; A on/ áćz prze onę boleść cieiefná zbity/ cięľzko ľtękał [...] wľzáćke ľercem wielkim nie vftráľzony ná ono woylko wołá *SkarŻyw* 56; *LatHar* 598, 681.

»cielesna bytność, obliczność« [*szyk* 4 : 1] (4 : 1): *RejPosWiecz*³ 96v, 97; Známienuie teź w piľmie ciáło/ cieiefná obliczność/ áľbo bytność *GrzegŚm* 20; *WujJudConf* 255v; *WujNT* 424.

»choroba cielesna« [*szyk* 4 : 3] (7): *BielKron* 140v; Więć co w ľáźni choroby cieiefne przyczyná thego ľá/ iż fie ieden máľciá máże/ á drugi báńki puľzczá *GórnDworz* C6, Mm6; *LatHar* 219; *WujNT* 132, 232; *SiebRozmyśl* E3.

»ciało cielesne« = *corpus carnis Vulg* [szyk 3 : 2] (5): A wżákoż cieiefnému ciáłu y rozmyřłom iego dziwno řie to zda myřlic o tych przyřřlych rzeczách. *RejAp* 176v; *RejPos* 89v; *KuczbKat* 95; *ReszPrz* 58; *WujNT Col* 2/11.

»członek cielesny« (1): A s tym czwartych Křyąg dokonawřzy/ w ktorých porządnie powieřć řzłá/ o członkoch cieiefnych/ y o ich niedořtátkoch *SienLek* 124.

»czystořć cielesna« = *emundatio carnis PolAnt* [szyk 14 : 4] (18): *OpecřYw* 4v; *FalZioł* IV 57d *BibRadz Hebr* 9/13; *KuczbKat* 320; *CzechRozm* 211; Młodzieńřtwo y dziewictwo řwoie y czyřřtořć cieiefną od młodořci ařz do řmierci řwey záchował. *SkarřYw* 241, 71, 120, 279, 298, 341 [2 r.], 371, 411 [2 r.]; *LatHar* 453, 596; *SkarKaz* 638b.

»cielesne ćwiczenie« = *corporalis exercitatio PolAnt, Vulg* [szyk 4 : 1] (5): Ale tych obudwu rzeczy weřpołek łatwie řobie wřpořobić y ich dořtápić mogá/ ieřřliże pewne godziny ku ćwiczeniu cieiefnému/ y ku wyzwoloným naukam pořtanowię. *KwiatKřięż* N4; *RejPosWstaw* [21²]v; *BudNT* 1.Tim 4/8; *WujNT* 1.Tim 4 arg, 4/8.

»dobro cielesne [= materialne]« = *bonum corporale Mącz; carnalia Vulg* [szyk 13 : 2] (15): *LubPs* X4, Y5v, Z2v, Z3v; *Mącz* 66b; *KuczbKat* 140; *CzechEp* 368; Vmyřł naprzód/ y iego dáry vmiłowáć: Potym dobrá cieiefné plác máię zá témi: Dopięro řczęřćie idźie z przypadki řwoiemi. *KochDz* 105; *ReszPrz* 93; *LatHar* 489, 558, 630; *WujNT Rom* 15/27, 1.Cor 9/11; *SkarKaz* 118a.

»dostatek, bogactwo cielesne (-y)« = *dobra materialne* [szyk 2 : 1] (2 : 1): Inne cieiefné dořtátki/ z czářem giná/ řzáty řię wycieráię/ domy vpadáię *SkarřYw* 130; *CzechEp* [396]; *WujNT* Xxxxx3v.

»cielesny gwałt« (1): Ktorzy Apořtołowie/ dořyc czynięc vrzędowi řwemu/ nigdy řię ni z kim/ cieiefnym gwałtem nie obchodźili/ ále duchownym orężem/ ludzi do kroleřtwá Bożego náganiáli *NiemObr* 14.

»język, usta cielesne (-y)« (2 : 1): Niechayże tu tedy vmilkną Kápárnáitowie/ Papiřtowie/ Luteranowie/ Nowokrczeńcy/ y tym podobni/ ktorzy vřty cieiefnymi řwemi/ chcą pożywáć ciáłá Páná Křyřtuřowego *RejPosWiecz*² 94v; *ReszPrz* 15; *WujNT* 264.

»męka cielesna« (2): *BiałKat* 91; Podźmyřz do mąk cieiefnych ktore więc odnořzą Złodźieie przekonáni *KlonWor* 37.

»cielesna myřł« [szyk 1 : 1] (2): wřzák żeć wřdy ná nie odpowiem: ábyř ty zá odpowiędzią moię/ mogł tych myřli cieiefnych [...] prožen być. *CzechRozm* 261; *SkarKaz* 487a.

»niemoc cielesna« = *corporis morbus Modrz* (5): *TarDuch* B2v; *ModrzBaz* 66; Niemocy cieiefney dla Boga řobie życzýłá. *SkarřYw* 582 marg, 589 marg; *WujNT* 152.

»cielesna niewola« [szyk 4 : 4] (3): Ktore wybáwienie/ nie tylko Izráelczykom [...] obiecuie Bog: ále teř y wřzyřřtkim inřzym narodom (choć nie řá iáko řydowie w cieiefney niewoli) *CzechRozm* 119, 118, 119 [2 r.], 153 [2 r.], 154, 366.

»oko cielesne« [szyk 23 : 18] (41): nycz czudnyeyřzego nyemoze bycz ogláđano oczyma czyeiefnyma yako czudną myřłá rořkořną řzwyřtą boga pelna matką nářzą panną maryą *PatKaz III* 123; *SeklKat* R3; *KrowObr* 114, 196; Fortunni to w ten czás ludzie bęđá/ Ktorzy ná iego kazániu řięđá. A cieiefnym okiem ogláđáię/ Dziwną řpráwę Bořką w nim vznáię. *BielKron* 133v; *RejAp* BB5v, 12v, 47, 128 [2 r.], 130v, 176v marg, Dd3; *GórnDworz* Mm4v; *RejPos* 43v, 78, 130v, 131, 182 (14);

*RejPosWiecz*³ 97v; *BiałKat* 313v; *WujJudConf* 138v; Ktorzy chociaż mię cielesnymi oczymá [*oculis carnalibus Vulg*] niewidzą/ ále duchem wierzą *BudBib* 4.*Esdr* 1/37; Kroleństwa Chriftułowego oko cielesne vpátrzyć nie może. *CzechRozm* 185 *marg*, 39, 185, **; *KochPs* 26; *CzechEp* 141; *LatHar* 219; *WujNT* 264, 324.

»cielesna osoba« [szyk 2 : 2] (4): O wżechmogący á miłościwy Pánie/ byś dzifiefyżych czáfów tu też łam słtępic raczył/ oną widomą á cielesną ofobą łwoią *RejPos* 288; *ArtKanc* G13v; Y sítąpił nań Duch fwięty w ofobie cielesney [*corporali specie*] iáko gołębica *WujNT Luc* 3/22, s. 186.

»pokarm, potrawa cielesna (-y)« = *cibus corporalis* *Modrz* [szyk 9 : 3] (11 : 1): *TarDuch* B7; *RejPos* 82; *KuczbKat* 185; *WujJud* 252v; *WujJudConf* 250v; *CzechRozm* 264; *ModrzBaz* 53; chlebá y wody miernie vżywał/ drugdy alź do czwartego dnia pokárnu célesnego [!] czekał *SkarŻyw* 56, 291; *ArtKanc* M14v; *WujNT* 154; *SkarKaz* 159b.

»potrzeba cielesna« = *corporis necessitas* *JanStat* [szyk 6 : 5] (11): Sktoregożes tho piłmá wytzytał/ áby Ogień/ ktory Bog łtworzył wżelkiemu tżłowiekowi/ ku cielesney potrzebie/ miał być Sług y Służebnitzek Bożych obroną dułzną náprzeciwko Dyabłom *KrowObr* 87, 89v, 95; *SkarŻyw* 14, [236], 333, 384; *WujNT* 249; *SarnStat* 986; *SkarKaz* 278b, 633a.

»pożądliwość cielesna« = *carnalibus desiderium* *PolAnt*, *Vulg* [szyk 7 : 3] (10): *GrzegŚm* 32; *RejZwierc* 36; przetoż iuż dáley według požądliwości cielesnych żyć nie mamy/ áni fie łtárác o rzeczy ziemłkie mamy. *RejPosWstaw* [110²]v, [41³]; *BudNT* 1.*Petr* 2/11; *CzechRozm* 220v; *WujNT* 1.*Petr* 2/11, Bbbbbb2 [2 r.]; *WysKaz* 6.

»przysięga cielesna« = *iuramentum corporale; iuramentum corporaliter praestitum* *JanStat* [szyk 12 : 8] (20): *ComCrac* 13v, 19; *StryjKron* 482; iź w tákowym przypadku łift/ ktory zá podeyżrzány ieft mian/ będzie dowiedzión y oczysción [...] oného łámego y innych dwu łwiádków [...] cielesną przysięgá. *SarnStat* 328, 271, 619, 767, 1041, 1068 (17).

»przytomność cielesna« [szyk 2 : 1] (3):Przeto ieft łzkodliwa/ zła/ [...] tá wáłzá dumá/ o przytomności cielesney Chriftułá przy wieczerezey iego/ według wykłádu wáłzego. *CzechRozm* 265v, 188, 192v.

»rozsádek cielesny« [szyk 4 : 1] (5): iź ich znam być ludzmi cielesnymi/ á iáko iedno bydłó/ cielesnym fie tylko/ á przyrodzonym rozłádkiem báwiácemi *CzechRozm* 123v, 2v; *CzechEp* 3, 5; *WujNT* Yyyyyyv.

»rozum(ek), (wy)rozumienie cielesne(-y)« [szyk 15 : 9] (16 : 8): *KrowObr* 48v, 108 [2 r.], 114v; *RejPosWiecz*³ 97v, 99; że tymi to łłowy ániól wybija cielesne rozumienie Máryey pánnie z głowy/ áby fie nie w tey mierze nie ogládáła ná zwyczáy/ łpofob rodzenia ludzi ná łwiát *CzechRozm* 158v, 2v, 187 [2 r.], 209, 236v, 245, 261, 263v; *CzechEp* 39; *NiemObr* 8, 14, 15; Bo to ciáło y ten rozum cielesny/ y ná on czás był przyczyná/ że ich wiele od Páná Chriftułá odpadáło *WujNT* 333, 333 [2 r.], Yyyyyyv; *SkarKaz* Ooooo.

»ucho cielesne« [szyk 2 : 1] (3): *RejPos* 207; Bo wiárá ieft z łłuchánia/ do tego cielesnego vchá/ ácz nie bez ł. Duchá. *SkarJedn* 44; *WujNT* 264.

peryfr. »więzienie cielesne« = *życie* (2): áby z więzienia cielesnego wyzwolony/ mógł być chwałý niebiesłkiego krolełtwá domiełzczony *LatHar* 657. *Cf Zwrot.*

»zbroja, broń, oręż cielesny(-a)« [szyk 8 : 2] (8 : 1 : 1): *CzechRozm* 178v, 255; Zbor Christułow nie walczy zbroją cielesną o dobra ziemskie *CzechEp* 97 marg, 3, 5, 97, 99; *NiemObr* 19; *ArtKanc* Kv.; Bo broń żołnierzów naszega nie iest cielesna [*Nam arma militiae nostrae non carnalia sunt*]/ ále Bogiem mocna *WujNT* 2.Cor 10/4.

»zdrowie, zdrowość cielesne(-a)« [szyk 25 : 10] (34 : 1): á gdy żywiemy zázwdy vzywamy cielesney zdrowośći *HistAl* 15v; *GliczKsiąż* L5v; Abowiem tu powiedacie/ iż owies tzarowany dáie zwierzętom y ludziom zdrowie cielesne/ y lekarsthwo dużsam wietzne. *KrowObr* 95v, 72v [3 r.], 73v, 74, 80v, 89 (17); *SienLek* 2; *SkarŻyw* 271; *CzechEp* 84; *ReszHoz* 118; *LatHar* 5, 47, 224, 426, 534, 631, 649; *WujNT* 132, 143, 212, 796; *PowodPr* 71.

»zmysł cielesny« [szyk 10 : 1] (11): *BiałKaz* M4v; Wczym tak był gorący/ iż częstokroć od siebie odchodzić w ciełe się być nie iako nieczuiąc/ y od śmyłow cielesnych odchodząc. *SkarŻyw* 202, 301; *CzechEp* 111 [2 r.], 262; *NiemObr* 69, 92; *ReszPrz* 63; *WujNT* 56; *SkarKaz* 244b.

»cielesna żądza« [szyk 2 : 2] (4): *WujNT Gal* 5 arg, Aaaaa3, Yyyyyv; Tým gdzie Pan Bog rofkázuie gotowanie do pożywania báránká/ wymiátác z domu kwas muśiano: To iest świeckie y cielesne żądze/ ktoremi się naturá naszą/ iako dziezá z ciástem/ z iednego Iádámowego grzechu zákwaśiła *SkarKaz* 84b.

Szeregi: »człowieczy albo (i) cielesny, ludzki albo (i) cielesny« [szyk 5 : 2] (4 : 3): *KrowObr* A2v; *Rerum humanarum despicientia*, Wgárdzanie ludzkich albo cielesnych rzeczy. *Mącz* 405d; vczucie człowieczé albo cielesné/ zowę to co y latinowie śenfum rzekáią *SienLek* T3v; *RejAp* 61; *CzechRozm* 39, 180; *CzechEp* 69.

»cielesny, (a, i, abo) (do)czesny (a. doczesny)« [szyk 9 : 4] (13): Yest też zgromádzenie nye ná zle/ ále dla czego dobrego ípołecznego: Ale cyelesnego á doczesnego *KromRozm III* A5v; *LubPs* 06v, T4, ff2v marg; *KrowObr* 23; *Corporalia bona*, Cielesne albo cesne dobrá. *Mącz* 66b; Ktore to tytuły żadnym obyczáiem Krolowi y kroleřtwu cielesnemu/ doczesnemu/ ziemskiemu służyć nie mogą *CzechRozm* 179, 70, 111, 241; *CzechEp* 4 marg, 32, 287.

»(tak, więcej, nie) duszny (a. duchowny), (i, a, ale, jako i, niż) cielesny« [szyk 132 : 66] (198): *BierRaj* 21v; *TarDuch* B2v; *BielŻyw* 103; *RejPs* 192v; *SeklWyzn* b4; *SeklKat* C3v, E2v, G4v, Sv, T2; *RejKup* Qv, q5v; *KromRozm I* H2v, L2; *MurzHist* E, Pv; *KromRozm II* v2v; *KromRozm III* A6v, A7v, B, B3; *DiarDop* 107; *GliczKsiąż* L5v; *LubPs* Q marg, X4 [2 r.], Y5 marg, Y5v marg, Z2v, Z3v, ff2; A iżeby się ty śłowá Duchá święte⁸⁰/ nie o cielesnych ále duchownych dziewicách rozumiály/ przetho też Ian święty/ dáley piřząc o wiernych/ tak mowi. *KrowObr* 229, 38, 72v [2 r.], 73v, 74, 80v (34); *Leop Ps* 146 arg; *BibRadz Luc* 11 arg; *OrzRozm* E2v; Pánie Aniołom nie po zakonie/ gdyż iá Duchowni á nie cielesni/ nie pijá/ áni iedzá/ áni grzeřzá/ áni się płodzá/ áni vmieráią. *BielKron* 463v, 1, 2v, 466v; *OrzQuin* B3v, Iv, L3; *SienLek* 1v; *RejAp* 47; *RejPos* 61, 82; *BiałKat* 61, 186, 276; *KuczbKat* 95, 185, 230, 320; Abowiem pátrz iż śtałemu á poważnemu řercu nie thylko duřna przygodá ále y thá cielesna [...] nigdy řtrářzną być nie może *RejZwierc* 134v; *WujJud* 70v, 252v; *WujJudConf* 79v; *RejPosWstaw* [21²], [110²], [110³]; *BudNT* 1.Cor 3/1; *CzechRozm* 28, 79v, 118v, 123, 178 [3 r.] (20); *KarnNap* D3, E3; Potým Leonie Cefarzu/ ielřcze gorřzy Konřtántyn piřty/ Copronim/ to iest plugawiec (Bo chrzeřt řwoy w dziecińřtwie plugářtwem cielesnym á potým

duchownym zmązał) nązwány náłtał. *SkarJedn* 200; Profiłá częłto fiołtr/ ktore dáć iáłmużny cíeleśney vbogiemu nie mogły/ áby duchowną dáły/ zań fię y zá iego nędzę Pánu Bogu modłąc. *SkarŻyw* 161, 13, 14, 91, 120, 142 [2 r.] (11); *CzechEp* 30, 367, 370; *NiemObr* 14; *ReszPrz* 93; *ReszHoz* 118, 138; *ReszList* 164; *WerKaz* 294; *ArtKanc* A12v, M14v, M16, M18, M19v; *LatHar* 5, 33, 47, 70, 73 (29); Aleć przychodźi godźiná/ y teraz iest/ gdy prawdziwi chwálcy będą chwálić Oycá w duchu y w prawdzie. (*marg*) to iest, nie cíeleśnymi ofiárámi kozłow y báránow; ále duchownemi (–) *WujNT Ioann* 4/23, s. 152, 232, 237, 242, 319 (11); á profzę/ vchoway mię [...] vpadku duźnégo y cíeleśnégo *SiebRozmyśl* B3 [*idem* (6)] B3v, B4v, C, C3v, D3, D3v, E3; *PowodPr* 46; *SkarKaz* 120a [3 r.], 159b, 204a, 454a, 517a.

»gruby, (a) cielesny« (3): Ták to tedy rozumieć máłz: iż Iezus Pan przyźedł ná lud gruby/ cíeleśny/ á kárku twárdego *CzechRozm* 235; *NiemObr* 92; *WujNT* 318.

»serdeczny i cielesny« (2): Niech przeto káždy pozna íkąd powłtał y przyrodzenie swoie wśzytko/ iáko krewkie iest/ [...] wśzytkie też síły y serdeczne y cíeleśne [*animi et corporis*]/ iáko w powinnościách fwych íá leniwe *ModrzBaz* 57; *SkarKaz* 638b.

»świecki, (i, a, abo) cielesny« (*szyk* 10 : 4) (14): *PatKaz III* 144; y ípodobała íie tatarom [...] á napierwej Czarzowi Batemu iáko ludziom cíeleśnym á świeczkim: rada ona Sarracenow *MiechGlab* 20; *KromRozm II* 12; Zwłázczá potomśtvo ono Kaimowe/ ták íię świeckich j cíeleśnych rzeczy chwyciło/ iákoby iuřz dziedzicy ziemścy byli. *SkarŻyw* 269, 26, 268; *NiemObr* 84; *LatHar* 630; *WujNT* 35; *SkarKaz* 82a, 84b, 455a, 457b, 609a.

»cielesny i umyślny (a. umysłowy)« [*szyk* 1 : 1] (2): Abowiem rana Venus y vmysłowe y cíeleśne síły wyniřzczá *KwiatKsiąż* C4v, A4v.

»cielesny, (a, i) widomy« [*szyk* 9 : 4] (13): *RejPos* 89v, 179, 288; Z rák łługi kościołá Bożego chleb y kielich rzeczy cíeleśne y widome/ á z rák Duchá s. prawdziwe ciáło y krew Páná Kriřtuřowe duchownie á niewidomie prziyumiemy. *RejPosWiecz*³ 97v; *WujJud* 70, 171v; *CzechRozm* 186; *SkarŻyw* 13, 258, 301; *WujNT* 471: Ludziom w cíele bez cíeleśnego widomego miřtrzá być nie podobno *SkarKaz* 206a *marg*, 206a.

»(nie) ziemski, (i, a, ani) cielesny (diabelski)« = *terrenus, animalis Vulg* [*szyk* 14 : 9] (23): *RejAp* 143v; *CzechRozm* 79, 111, 112v, 119v, 178, 179v (9); y ízli zá pánem náłzym Iezu Chryřtem/ nic ziemśkiego y cíeleśnego nieprágnąc. *SkarŻyw* 566; *CzechEp* 98, 232, 254, 287, 368; Máć pan Chriřtus w piřmie świętym rozne tytuły/ ktore od podobieńłtwá rzeczy cíeleśnych ziemśkich/ duch Boży bierze/ y pánu Chriřtuřowi przywłázczá *NiemObr* 43, 16, 27; *WujNT* 361, *Iac* 3/15, s. 838, *Zzzzz4v*.

»zwierzchni (a. zwierzchny, a. zwier(z)chny), (i) cielesny« [*szyk* 8 : 3] (11): Twym Argumentem włáfnym pokażć to/ że opocz Páná Chriřtuřá/ kthory iest duchowną á niewidziálną przednieyřzá głowá/ ma Kościoł y głowę widziálną zwierzchnią á cíeleśną. *WujJud* 121v; *CzechRozm* 74v, 112v, 135, 167, 186, 264v; *CzechEp* 332; *LatHar* 559, 673; *SkarKaz* 209b.

W przén (11) : Iezu ktorys z cíeleśnymi przijaciółmi y krewnymi ludzkiey chwały řzukaiączeni nie wřtępował. ími. íie nad ná. *TarDuch* B5v; *CzechRozm* 80, 83v; (*marg*) Dłaczeżo dni oczýřcienia chowálá Panná. (–) Rozumiemy ířz dla tego: ábyř íię być mátką tego pokażálá/ ktory nieprzyźedł zakonu přowác/ ále wypełnić: á wypełniwřzy ten twárdy y cíeleśny á niepożyteczny/ inny nam

lekczyfzy/ ferdeczny/ y pożytecznieyfzy poftawił. *SkarŻyw* 112; Z ktorego opičia y obzarcia fię tey pogánfkiey cielefney y Dyabelfkiey Filozofiey/ gdy fię ludzie z łobą fwarczyć/ y iáko pijáni fprzeczcáć/ ieden nád drugim chcąc mieć gorę/ poczęli *CzechEp* 232, 367.

Wyrażenie: »cielesna niewola« (1): ábowiem ci/gdy krew iuż chłodnąć/ á buiność przyrodzona wftawác poczyna/ iż duřzá nie ták ieft obciążona cielefną niewolą/ iefli fię rozmiłuią piękności [...] tedy fię iſcie w tym nie zawiódą *GórnDworz* L12v.

Szeregi: »(tak) duszny (a. duchowny) i (jako) cielesny« [szyk 2 : 1] (3): *LubPs* ff3 marg; O wrzędziech ludzi Krześciánfkich. A zwłáſzczá o małżeńftwie ták cielefny/ iáko y duchownym Pána Kryftulá z Kościołem. *BibRadz Eph* 5 arg; *OrzQuin* Z.

»gruby i cielesny« (1): Cielefne obrzezánie/ iáko y inne wftawy zwierzchnie zakonu onego grubego y cielefneho w duchowne obrácác mamy *SkarŻyw* 3.

a. *O pochodzeniu i pokrewieńftwie* (31) : Także Chriftus miał też cielefne powinowáctwo z Izráelczykámi *CzechRozm* 34; iáko Androniká/ [...] y Sozypátrá názywa fwymi także krewnymi Syngenus [errata: fyngeneis]. [...] chociařz tego żaden pokázác nie może/ áby ci byli krewnymi iego z ftrony rodzáiu cielefneho. *CzechRozm* 154v; A tablice ony nie dane były/ áni fię też ſciągåły do kogo inřzego/ iedno do potomftwá cielefneho Adámá onego pierwřzego ziemfkiego BOgu niepořlufznego. *CzechRozm* 175v, 34, 155, 185, 193, 241v [2 r.], **v; A iż po wzięciu wrzędu tego/ małżeńftwu nie ſłużyli: áni fię godziło w duchownym zakonie cielefną ſuccesýą czynić *SkarJedn* 31, 48; Nie nárzekay czyřty y powſciágliwy ftánie/ iřz potomftwá cielefneho niemářz. *SkarŻyw* 180; bo niegodziło fię rodzáiem cielefny w zakonie duchownym Apořtołom y potomkom ich báwić *SkarŻyw* 493, 241; Iáko Ewángeliřtowie potężnie dowodzą/ że Pan Iefus ieft prawdziwy Meřfiařz/ potomek Dawidow y Abráhánow/przez ten porządek potomftwá/ przez tę linią/ álbo ſuccesýą cielefną *WujNT* 3; Przecz P. Chriftus krewnych cielefnych iákoby zániedbawa. *WujNT* 227 marg, 136, 227.

W charakterystycznych połączeniach: cielesny (-a, -e) krewność, krewny (2), miłość (3), potomek, potomstwo (2), powinowactwo (3), przodek, rodzaj (4), sukcesja (2), syn.

Wyrażenie: »ociec cielesny, rodzicy cielesni« [szyk 6 : 5] (7 : 4): *GrzegRóżn* D3; *HistRzym* 117; Izali ociec cielesny może dzieciátku fwemu podác kámieniá gdy go o chleb proři? *RejPos* 256, 40v [2 r.]; ále w wierze powřzechnégo Chrześciánfkiego/ kořciołá/ w wierze duchownych (to ieft kmotrów) y cielefnych rodziców fwych/ którzy zá nie przyrécákáią/ y wiárę pořlubuią: tey wiáry nie fwey ták mocnie wżywáią *BiałKat* 186; Náđ to/ y cielefne oyce nářze mieliřmy ćwiczyćielmi [*deinde ipsos quidem carnis nostra patres habuimus*] *BudNT Hebr* 12/9; *WujNT* 98, *Hebr* 12/9; *PowodPr* 58; *SkarKaz* 43b.

Szereg: »cielesny albo (i) duchowny« [szyk 1 : 1] (2): *BiałKat* 186; Rácř fię zmiłowác nad námi/ nád rodzicámi nářzemi/ ftářzemi/ braćią/ poddánemi/ krewnymi/ y iákimkolwiek cielefny ábo duchownym powinowáctwem z námi řpoionemi. *LatHar* 29.

a. *Zewnęřzny, powierzchowny, dotyczący zewnęřznych ceremonii* (15) : *RejPos* 179; Abowiem choć ten ich zakon ćelefnie [errata: ćielefne] zda fię mieć (iákofř y miał) w łobie nabożeńřthwo: iednáđ iż był od tego Bogá podány *CzechRozm* 83v; Abowiem iż kiedy Sálomoná ábo y inřzych

krolow z vkłonem y ná twarz vpádáním ocz profzono/ tedy rzecz tá była cieiefna/ á fwiátu przywoita *CzechRozm* 192v, 195v, 210v, 267; *CzechEp* 32; Także y my/ gdyfmy byli dziećmi/ byliřmy pod elementy (*marg*) żywioły ábo początki: to iest, pod cieiefnymi ceremoniami zakonu řtárego. (-) řwiátá zniewoleni. *WujNT Gal* 4/3.

Szereg: »zwierzchowny (*a. zwierzchny*) i (albo) cieiesny« [szyk 5 : 2] (7): *KromRozm II* 1v; A co gorřzego/ iż w tym zakonie řwoim/ ná nic więcey pátrząc niechcá/ tylko ná literę: ábo iż thák rzekę/ na zwierzchowne y cieiefne nabożeńřtwo/ ktore Moyżefz opifał *CzechRozm* 83v; A oddáná mu była cieiefna y zwierzchowna chwálá *CzechRozm* 195v, 83v *marg*, 195v, **6; *CzechEpPORz* **4.

2. *Lubieźny, zmysłowy; libidinosus Mqcz; carnalis, Venereus Cn* (226) : Libidinosus, Niepowściągłiwy/ Cieiefny/ nieczyřty który fie vdał ná řwá wołá á nierządnoř cięiefná/ Rořpuřny/ zapálczywy ku nierządney miłořci. *Mqcz* 192a; *SkarŻyw* 14.

Wyrażenia: »bujnoř cieiesna« [szyk 3 : 2] (5): Theż Plinius piřze iřz ma Lactuka ofobná moc řmierzać bujnoř cięiefná/ tak męřcziznam iako y białym głowam *FalZioł I* 74b, I 50d, 74c; *BielKom* D8v; *RybGęřli* C4.

»chciwoř (*a. chęć, a. chuć*) cieiesna, ku rzeczam cieiesnym« [szyk 22 : 4] (23 : 3): Kamień łamie á pobudza chęć cięiefná małżonkom ku krotochwili *FalZioł II* 11c, *2a, f, I 16d, 17a, 100b, 105a (18); *BielKom* E6v; *GórnDworz* Ff4, Ff4v, Mm6; bo ácz oná ciebie wybáwiłá/ tho wřdy oná vczyniłá dla chciwořci cięiefney/ a iżeby cię zá męřá mieć mogłá. *HistRzym* 5v; *BiałKat* 190v; *SkarŻyw* 47, 264.

»cieiestne gabanie« (1): tedy drugá řmierciá teź vmiera, gdy wřzitkie cieiefne řadze mądrořciá potepiając á ie od řiebie zamiata y kaźde cieiefne gabanie. *BielŻyw* 81.

»cieiesny grzech« [szyk 8 : 6] (14): Był wrzymye Papyeřch: gynyenyem [!] ban: then. yze řzye bil wnorzył wgrzech czyelyeřny przepuřczył nany myły bog nyemocz czyářzká y řzmyerteluá [!] *PowUrb* +; *SeklKat* K, K3 [2 r.], K3v [2 r.], K4; *BielKron* 246; *HistRzym* 73; *SkarŻyw* 569; *ReszHoz* 129; *ReszList* 148; *WerGořc* 254; *LatHar* 286.

»luboř, lubieźnoř cieiesna« (6 : 1): Ktho go trochę řkufi z trochá wina/ nie będzie nafyczon tey to lubořci cięiefney, choć w miałto nafienia: krew wypuřcza tedy mu fie chce *FalZioł IV* 39d; *KromRozm I* D3, M4; *BielKron* 145; Aphrodite, Bogini Venus, inde Aphrodisia, Lubieźnoř cieiefna/ Ofiárá Bogini Venus. *Mqcz* 12b, 421c; *RejPosWstaw* [110²]v.

»cieiesna myřł« (1): nieprzypuřczać do řercza złych cięiefnych miřly/ powcięgać zley řádzezy *SeklKat* N2.

»namiętnoř cieiesna« [szyk 5 : 1] (6): thym więřzy dánk tego mieć máiá/ im iest řłábfze ich przyrodzenie ku řprzećiwieniu fie cięiefnym namiętnořciám *GórnDworz* Aa2v; *WujJud* 90v; *KarnNap* B4; *SkarŻyw* 14; *LatHar* 225, 259.

»nierządnoř cieiesna« [szyk 5 : 1] (6): *Mqcz* 192a; Z miłořci rořtá gwałcenia białych głow/ cudzołořtwá/ nierządne z krewnemi obcowanie/ y infze niezliczone nierządnořci cięiefne [*infinitae libidines*] *ModrzBaz* 7v, 8, 54; *SkarŻyw* 68; *PowodPr* 41.

»ogień cieiesny« (1): Concupiscentia carnalis, Pałanie ábo Zápáliřtoř/ á ogień cięiefny. *Mqcz* 72d.

»cielesna plugawość« (2): tedy łtrzedz tego potrzebá/ żeby łnadź Chrześcijanie fáłszywym Małżeńłtwá podobieńłtwem ołzukáni/ dułże łwey łzkárádá y mierżioná cieiełną plugáwością niezmaźáli. *KuczbKat* 250; *LatHar* 151.

»pokusa cielesna« [szyk 13 : 4] (17): *PatKaz III* 109v; GRzybieniowa wodka [...] nafienie przyrodzone thrawi á tak człoⁿki/ przyrodzone nacźynie tego nafienia mdli y niepłodnoć czyni/ łteź mocno pokuły cieiełne oddala *FalZioł* II 6b; *GórnDworz* Mm7; Bo ináczey rozumieiąc/ y łam Páweł by łie był ożenić muśiał/ kiedy pokułę cieiełną ćierpiał *WujJud* 210v, 210v *marg*, Mm5; *SkarŻyw* 211 *marg*, 249 [2 r.], 353, 461, 471; *LatHar* 609; *WujNT* 595 [3 r.]; *SkarKaz* 457a.

»cielesna poźądliwość« [szyk 9 : 5] (14): Igniculus, Ogieńiek et Metaph. Cieiełna poźądliwość. *Mącz* 164d; Luxuries, et luxuria idem, Teź cieiełna poźądliwość/ nieczłftość. *Mącz* 201c, 192a; *WujJud* 210v; *CzechRozm* 87v, 162v, 227; bo ten wiek [chłopięcy] z przyrodzenia ku poźądliwości cieiełney [libidinem] bárzo łeft łkłonny/ á zwyczáie/ y kochánia łch poźądliwe *ModrzBaz* 11, 10, 54; *LatHar* +3, 1, 187, 296.

»rozkosz cielesna« [szyk 21 : 4] (25): *OpecŻyw* 5; *OpecŻywPrzedm* C3 [2 r.]; *BielŻyw* 38; *HistAl* H3; *KrowObr* 63; *LeszczRzecz* A3; Libidinosa voluptas, Cieiełna roskołz á żądza. *Mącz* 192a; *OrzQuin* G3v; *HistRzym* 56v; *KuczbKat* 270; *WujJud* 146, 212v; *WujJudConf* 189v, 191v; *ModrzBaz* 15, 18; tak łfz z oney komorki wyłzłá/ y z onym przekłętym człkiem czyłtość łwoię łtráćilá/ rołkołzą cieiełną zwyćiężoną. *SkarŻyw* [237], 201, 269 [2 r.] 317; *WujNT* 845; *SkarKazSej* 661a [2 r.].

»rozpusta (a. rozpustność) cielesna« (4): *SkarŻyw* 80, 353; Szofte przykazanie Pánłkie [...] zákázuie włzelkiey płoty/ y rołpułty cieiełney *PowodPr* 70, 17.

»rzecz cielesna« [szyk 8 : 1] (9): [*Incuba*] Tho łeft tha niemocz gdi człowiek przez łen widzi łfzby łpał z białá głowá łprawuiałz łniá rzecz cieiełną á białá głowa takieź łprawuiałz tho z męłzczyzną *FalZioł* I 98a, I 50c, d [2 r.], 105a, 119d, 152b, III 7c; Zeznała thełch prawdziwye ze zeczczia [!] polye thego stacha łyezala awłłakofz nygdi łnym rzeczi człelyełzny nyemyala *LibMal* 1552/169v.

»skaza cielesna« (1): łtan S. Małżeńłki dziewiczeemu/ ktory łkázy cieiełney y przekłęćłtwá niewiećiego nie zna/ nigdy rowien nie łeft *SkarŻyw* 12.

»cielesny skutek« [szyk 2 : 1] (3): NAlienie w vrinie na dne pływaiące, znamionuie łkutek cieiełny/ to łeft złączenie z białá głowá popełnione. *FalZioł* V 11v, I 35c; *HistAl* M3.

»cielesna sprośność« [szyk 1 : 1] (2): Drugi raz łprośnoć cieiełną y towarzýstwo nieczłfte z pogánłkimi niewiáłłami Moábłkami [...] kazał łch wielką lidźbę pobić. *SkarŻyw* 482; *LatHar* 259.

»uczynek cielesny« (szyk 10 : 2] (12): kthorey sgwalczywszy wtheytho carczmye po thym nye wzyalem yey do ymyenya moyego [...] anym yey przesz yedennasczye dny chowal y vczynkow czyeleschnychem sznya nye czynyl nad yey wolya *ZapWar* 1533 nr 2407, 1533 nr 2407; *FalZioł* I 124c, 127a, V [1]v; Bili thełz przy nym wlyubinyv gdi wkarczmye dzyewáčzká gwalthem łfoby na vczinek czyelełłny ponyewolill *LibMal* 1546/111v, 1544/88, 1547/132v; *SeklKat* K, K2 [2 r.], K2v.

»cielesne wszeteczeństwo« = *corporis libido* *Modrz* (szyk 1 : 1] (2): Thy pieśni y ty thańce bywały oprocź włzeteczeńłtwá cieiełnego w czyłtości łercá *BibRadz* I 161á *marg*; *ModrzBaz* 54v.

»cielesne zapalenie« [szyk 1 : 1] (2): *FalZioł* IV 58d; Gdy go zá czału młodości iego zápalenie cielefne/ y pobudki nieczyfte bárzo gábały: poknfy ony y niebespieczeństwá wczyniły go w modlitwie gorącym y pilnym. *SkarŻyw* 211.

»zbytki cielesne« (1): Acz to znác káždy muśi/ iż ná nierządy y zbytki cielefne/ nie iest dofkonałym lekárftwem S. małżeńftwo *SkarJedn* 358.

»cielesne złączenie (a. złączanie) (się)« [szyk 3 : 1] (4): *FalZioł* IV 57d; *SienLek* 14, 63; gdyby fie tak Iezus Pan z nalienia Iozefowego záczał á zwłázczá bes wiadomości/ y ípolnego/ cielefnego z požądliwością złączánia fie rodziców iego. *CzechRozm* 162v.

»zmaza cielesna« (1): ktory [*Jan*] nigdy małżeńftwá y zmázy cielefney nieznał *SkarŻyw* 242.

»żądza (a. żádość, a. żądliwość) cielesna« [szyk 35 : 18] (53): *FalZioł* I 90a, 101d, 105d, II 18d, IV 50a (10); *BielŻyw* 31, 39, 81 [2 r.]; *WróbŻółt* nn7v, oo6v, pp2v; *SeklWyzn* f3; lepiyey zonę miec/ niz żądzamy cielefny my pałac. *SeklKat* K3, K, Kv, K2v, K3v, S2, V, Z3v; *HistAl* I6v, K3; *KromRozm I* I2v; *LubPs* C3v; *KrowObr* 62, 187; *SienLek* 1; *GórnDworz* Ll, Mm3v; *HistRzym* 5v [2 r.], 65v, 66, 71v, 76 [2 r.] (10); *RejPosWstaw* [41⁴]v; *KochPs* 22; Począł záś z iney fię ítrony kuśić/ wielkie nań á nie znośne cielefne żądliwości/ y zápálenia miecąc/ tak weśnie iáko y na iáwiu: íż pokoiu nigdy nie miał. *SkarŻyw* 56, 261, 268; *ArtKanc* B12v; *GrabowSet* H4v; *WujNT* 194.

Szeregi: »cielesny i gamracki« (1): teź ma mocz odeymuiącą chciwość cielefną y gamraczką *FalZioł* I 17a.

»sprosny, cielesny (i wszteczny)« (3): y brali od nich żony co nápiękniefze łobie obieráiąc: y zpowinowáciwfy fię z nimi/ záras fię telz płowác/ Bogá zápominác/ wedle świátá żyć/ ná rofkofzy fię íprofne cielefne rofpulzczać/ y w wżytki niecnoty wpádać poczęli. *SkarŻyw* 269; *CzechEp* [405]; *ReszHoz* 129.

W przen (1) :

Wyrażenie: »rozpusta cielesna« (1): Lę kay fie ofobliwie źiemio Niemiecka y Czeřka/ ktoraś rofpuřtą cielefną pierwey zářtapiwfy/ nowe tego wieku Kácerřkie potwory wylęęłá/ y ná świát rofpłodziłá. *PowodPr* 12.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (2) : Carnalis, Mięśny/ niekiedy cielefny/ in Biblijs tantum usitatum. *Mqcz* 39a; Genialis – Czielefni. *Calep* 455b.

Synonimy: 1. materyjalny, widomy; a. zwierzchowny, zwierzchny, zewnęřzny; 2. lubieźny, niepowścięgliwy, wszteczny.

Cf CIAŁOWY, 2. CIELNY, **NIECIELESNY**

HG, MM